Відгук отримано
21.05.2025 р.
Голова разової ради
спеціалізованої
ДФ 26.133.084
д. пед. наук, проф. М. Братко

ВІДГУК
на дисертацію
Олійник Оксани Ігорівни
«РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю формування у вчителів інноваційної компетентності як ключової умови їхньої професійної успішності в умовах цифрової трансформації освіти. Сучасна освіта потребує висококваліфікованих, мобільних та інноваційно активних педагогів, здатних інтегрувати знання і вміння в умовах швидких суспільних змін та цифрової трансформації. Вчитель сьогодні — не лише виконавець, а ініціатор змін і носій інноваційної культури. Інноваційна компетентність є ключовою характеристикою педагога XXI століття. Вона забезпечує здатність до впровадження освітніх новацій, критичного аналізу педагогічних практик, самоосвіти й розвитку професійного середовища. Цифрові освітні платформи відкривають нові можливості для розвитку цієї компетентності через вебінари, онлайн-курси, інтерактивні ресурси, які стають основним простором для неформального та інформального професійного вдосконалення.

Зміни в українському суспільстві, вимоги до якості освіти, потреба в саморозвитку педагогів, запити ринку праці та законодавча база (Концепція НУШ, Професійний стандарт учителя, Стратегія інновацій до 2030 року) підтверджують потребу в формуванні інноваційної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти з використанням цифрових освітніх платформ.

Тема дослідження є своєчасною, теоретично та практично значущою, оскільки її реалізація сприяє підвищенню якості освіти, професійному росту вчителів і української школи в глобальному інноваційному просторі.

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що вперше окреслено сутність інноваційної компетентності учителя закладу загальної середньої освіти як інтегративного утворення з чотирма компонентами: мотиваційно-ціннісним, гносеологічно-когнітивним, процесуально-діяльнісним, рефлексивно-результативним. Визначено етапність її розвитку (акумуляція – актуалізація – реалізація). Обґрунтовано діагностичний інструментарій і критерії для вимірювання рівня сформованості компетентності (аксіологічний, когнітивний, праксеологічний, рефлексивний). Розроблено змістово-методичне забезпечення інноваційної компетентності вчителя із застосуванням цифрових платформ («Human» тощо), включаючи курс «Інноваційні аспекти діяльності педагога», методичні інноваційні сесії, цифрові інструменти для технічного супроводу розвитку.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Теоретичне: авторка поглибила розуміння феномену інноваційної компетентності в контексті сучасної педагогіки, уточнила терміни й визначила багатокомпонентність структури, що може слугувати підґрунтям для подальших досліджень.

Практичне: розроблено курс «Інноваційні аспекти діяльності педагога», проведено методичні сесії, створено цифрове портфоліо для вчителів, запропоновано використання сторінки в Instagram як платформи популяризації результатів. Ці розробки вже впроваджено в систему підвищення кваліфікації вчителів ЗЗСО.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Теоретичні положення спираються на міждисциплінарну методологію: особистісно-орієнтований, компетентнісний, аксіологічний, андрагогічний підходи. Вивіреність результатів підтверджено педагогічним експериментом і статистичними методами (зокрема критерієм Манна-Уїтні). Висновки відповідають сформульованим завданням і логіці дослідження, демонструють зв'язок між теорією і практикою.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Здобувачка впевнено реалізувала всі завдання дослідження, що охоплюють:

- обґрунтування теоретико-методологічних засад розвитку інноваційної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти;
- уточнення термінологічного апарату дослідження;
- аналіз цифрових платформ з метою виявлення їх розвивального потенціалу та розкриття специфіки їх застосування у розвитку інноваційної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти;
- розробку критеріїв та діагностувальних інструментів оцінювання рівня розвитку інноваційної компетентності вчителів ЗЗСО;
- експериментальну перевірку змістово-методичного забезпечення розвитку інноваційної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти з використанням сучасних цифрових освітніх платформ та його впровадження в освітню практику.

Оволодіння Оксаною Ігорівною методологією наукової діяльності на високому рівні, про що свідчить: чітке застосування філософських, педагогічних, психологічних та інноваційних підходів; використання комплексного міждисциплінарного аналізу; впровадження емпіричних методів: спостереження, анкетування, саморефлексії, педагогічного експерименту; грамотне застосування математичної статистики (критерій Манна-Уїтні) для перевірки достовірності результатів.

Це демонструє сформованість у здобувачки системного і рефлексивного мислення, навичок аналізу, синтезу, оцінювання, проєктування наукового процесу та роботи з цифровими інструментами в педагогіці.

Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. У дисертації представлено широке поле апробації: участь у численних міжнародних і всеукраїнських конференціях (Грінченківські наукові школи, конференції з педагогічної інноватики, освіти дорослих, цифрової трансформації); виступи на майстернях, лекціях, воркшопах.

У наукових публікаціях повністю висвітлено основні результати дослідження. Опубліковано 5 статей у фахових наукових виданнях України (що відповідає вимогам МОН), 4 додаткові публікації у матеріалах конференцій та колективній монографії. Тематика публікацій повністю охоплює зміст дисертації: понятійно-категоріальний апарат, бар'єри інновацій, використання ІКТ, тайм-менеджмент, рефлексія тощо.

Це свідчить про високий рівень наукової культури, системність у подачі матеріалу та обґрунтованість авторських позицій.

Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Представлена робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст: логічно вибудуваний, внутрішньо пов'язаний, охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти проблеми.

Результати експериментальної роботи детально проілюстровані в таблицях та рисунках, які повною мірою об'єктивують процес експерименту й отримані поетапно та в динаміці експериментальні дані. І в цьому їх цінність.

Дисертаційне дослідження підготовлене українською мовою, науковим стилем. Обсяг: 269 сторінок, з яких 195 — основний текст. Це відповідає вимогам до докторської дисертації на здобуття ступеня PhD.

Структура роботи демонструє високий рівень самостійності: власна класифікація, інтерпретація термінів, авторські визначення (напр., багатокомпонентна структура інноваційної компетентності).

Самостійність підтверджується наявністю авторських напрацювань (курс, інструментарій, інноваційна модель, методичні сесії, експеримент). Завершеність: робота містить чітко сформульовані висновки, які відповідають завданням і меті, запропоновано рекомендації для освітньої практики.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Дотримання академічної доброчесності підтверджено у вступі та на титульній сторінці дисертації, де зазначено, що всі запозичення мають відповідні посилання на джерела. Це є формальною й етичною гарантією дотримання вимог доброчесності. У тексті усі цитати супроводжуються посиланнями на джерела. Ознак фабрикації або фальсифікації результатів не виявлено – результати дослідження підтверджено експериментом і оброблено методами статистики (Манна-Уїтні), що свідчить про прозорість процедури.

Наукові публікації — різножанрові, подані в журналах, включених до фахового переліку МОН та в збірниках матеріалів конференцій. Це забезпечує публічність і перевірку достовірності даних. Висновок: критерії академічної доброчесності повністю дотримано, плагіат відсутній.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Хоча дисертація загалом має високий науковий рівень, є певні зауваження і побажання:

1. Фокус на платформі "Human" міг би бути ширше доповнений аналізом ще 2–3 альтернативних платформ, аби посилити порівняльний аспект дослідження.
2. Практичне значення (Instagram-сторінка) як приклад популяризації можна оцінити неоднозначно — це цікавий креативний хід, але потребує більшої методичної деталізації, щоб бути прикладом для масового впровадження.
3. Змістово-методичне забезпечення та багатокомпонентна структура інноваційної компетентності подані змістовно, але могли би виграти від наочного їх відображення у вигляді моделі чи інфографіки.
4. У тексті відчутна перевага дескриптивного стилю над аналітичним у деяких теоретичних підрозділах — більше порівняльних узагальнень могло би посилити наукову глибину.

Висновок: зауваження не знижують цінності роботи, а лише вказують на можливі напрями вдосконалення.

Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Здобувачка виявила високий рівень: теоретичних знань у галузі педагогіки, освітньої інноватики, андрагогіки; методологічної грамотності (обґрунтування концептуальних засад, володіння понятійним апаратом); практичних умінь: розробка змістово-методичного забезпечення, проведення експерименту, розробка інструментарію діагностики; цифрових та інноваційних компетентностей, що особливо актуально в умовах трансформації освіти.

Вона здатна до самостійної наукової діяльності, інтегрує теорію з практикою та пропонує авторські рішення педагогічних проблем.

Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Дисертаційна робота Олійник О.І. є актуальною, завершеною, самостійно виконаною наукової працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення, характеризується новизною постановки й розв’язування проблеми, відповідає вимогам пунктів «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023 та № 507 від 03.05.2024).

Здобувач ***Оксана Ігорівна Олійник*** заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Опонент Т. М. ЗАСЄКІНА
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
заступник директора Інституту
педагогіки НАПН України з
науково-експериментальної
роботи

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
СТВЕРДЖУЮ
Завідуючий відділом кадрів
Інституту педагогіки НАПН України

Т.М. Засєкіна

/ Цимбалюк